

Ocenění
Pardubického kraje
za rok 2023

*Vážené dámy,
vážení pánové,*

symbolickým slovem DĚKUJI na skleněných plastikách z dílny designérů Pavla Ševčíka, Dariny Lepišové a skláře Oty Svobody vyjadřujeme také v letošním roce naše poděkování a úctu lidem, kteří věnují velké úsilí a svůj volný čas rozvoji našeho regionu nebo svou činností šíří jeho dobré jméno u nás i v zahraničí. Poděkování patří také těm, kteří ani na moment nezaváhali a obětavě přispěli k záchraně lidských životů, tedy tomu nejcennějšímu, co každý člověk má.

Dlouhodobý trend vysokého množství velmi kvalitních nominací svědčí o tom, že mezi sebou máme nejen významné osobnosti,

kteří si toto ocenění zaslouží, ale také vnímavé okolí, které si jejich výjimečnost uvědomuje a váží si jí. Mezi letošními oceněnými ve všech kategoriích tak nalezneme osobnosti z oblasti hudby, školství, kultury, zdravotnictví, sportu či státní správy. Věřte, že výběr nebyl snadný.

Jsem hrdý na to, že v Pardubickém kraji žije celá řada osobností, které mohou nejen mladé generaci sloužit jako vzory, po kterých naše společnost tolik volá. Děkujeme.

Martin Netolický
hejtman Pardubického kraje

14. května 2024

Laureáti ocenění z předchozích let

2013

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

Miroslav Řepa, *architekt*

Yvona Rybová a Petr Ryba, *folkloristé*

Marie Sedmíková, *odbornice na ex libris*

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Veronika Kolařová, *studentka gymnázia*

**MEDAILE HEJTMANA
PARDUBICKÉHO KRAJE**

2014

Ondřej Moravec, *biatlonista*

Peter Chudík, *župan Prešovského
samosprávného kraje*

2014

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

Luděk Štěpán, *zakladatel*

skanzenu Veselý Kopec

Manželé Magda a Petr Kučerovi,
majitelé zámku Nové Hrady

Králická pevnostní oblast a Společnost přátel
čs. opevnění

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Ladislav Pulpit, *řidič autobusu*

Radek Biedla, *učitel SOŠ*

automobilní v Ústí nad Orlicí

Lukáš Kamaryt, *strážník Městské
policie Pardubice*

**MEDAILE HEJTMANA
PARDUBICKÉHO KRAJE**

2015

Michaela Tomanová, *ředitelka*

Rehabilitačního ústavu Brandýs nad Orlicí

Eva Faltusová, *dobrovolná hasička*

Marie Stará, *dobrovolná hasička*

Josef Jiruše, *dobrovolný hasič*

Josef Kubát, *matematik*

Lukáš Novák, *profesionální hasič*

2015

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

Daniel Smutek, *geolog a hydrogeolog*

Václav Volejník, *ředitel Hamzovy léčebny
Košumberk*

Jiří Kotyk, *historik*

Olbram Zoubek, *sochař a restaurátor*

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Eliška Matysová a David Jandourek, *studenti
SŠ zdravotnické a sociální*

Jiří Pol, *lékař Nemocnice následné péče
v Moravské Třebové*

**MEDAILE HEJTMANA
PARDUBICKÉHO KRAJE**

2016

Marie Blažková, *zakladatelka Hospice
Chrudim*

Marie Hubálková, *ředitelka Oblastní charity
Pardubice*

David Stárek, *hokejbalista HBC*

Autosklo-H.A.K. Pardubice

SDH Zbožňov

Emil Dušek, *dobrovolný hasič*

2016

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

Jaroslav Kulhavý, *olympijský vítěz*

Karel Havlíček, *chirurg*

Smišený pěvecký sbor KOS Litomyšl

Evžen Erban, *ředitel závodu o Zlatou přílbu
města Pardubic*

Josef Ročárek, *zakladatel soukromého učiliště*

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Tereza Jakobová, *studentka*

Daniel Příkryl, *žák základní školy*

Petr Kmoníček, *technik*

SK FbK Orlicko-Třebovsko a florbaloví
rozhodčí

**MEDAILE HEJTMANA
PARDUBICKÉHO KRAJE**

2017

Pavel Stara, *sportovní manažer*

2017

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

Božena Koutná Ivanová, *válečná veteránka*

Miroslav Ludwig, *prorektor Univerzity*

Pardubice

Vlastislav Novák, *dirigent, sbormistr*

Karel Telecký, Vojtěch Sedláček, *pořadatelé
benefičního festivalu Hudba pomáhá*

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Zdravotní klaun, o.p.s.

Ondřej Slabý, *student*

Miroslav Albert, Ladislav Částecký, Michal

Zöllfl, *zachránci*

**MEDAILE HEJTMANA
PARDUBICKÉHO KRAJE**

2018

Karel Kovář, *youtuber*

obec Poříčí u Litomyšle, *vítěz soutěže*

Entente Florale

Sokolská župa Východočeská - Pippichova

David Šimek, *starosta města Svitavy*

2018

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

František Bobek, *člen Československé obce
legionářské*

Jaroslav Žák, *hasič*

Josef Volejník, *včelař*

Evžen Báchor, *včelař*

Jan Iserle, *oční lékař*

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Michal Fajfr a Jiří Sršeň, *studenti*

Jaroslav Komárek, *veterinární technik*

**MEDAILE HEJTMANA
PARDUBICKÉHO KRAJE**

2019

Jan Toningr, *organizátor Lanškrounské kopy*

Miroslav Brýdl, *starosta města Litomyšl*

Milan Mikolecký, *novinář*

Laureáti ocenění z předchozích let

2019

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

Ilona Vojancová, ředitelka Muzea v přírodě

Vysočina

Vasil Timkovič, válečný veterán

Otakar Tvrdý, hudební pedagog, hornista,
dirigent

Jiří Rajman, veterinární lékař

Karel Šefrna, amatérský divadelník a loutkář

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Eva Dušková a Jana Lexová, poštovní
doručovatelky

Jiří Němec a Petr Půlpán, strážníci městské
policie Chrudim

Ivo Bureš, primář Geriatrického centra
Nemocnice Pardubice

**MEDAILE HEJTMANA
PARDUBICKÉHO KRAJE**

2020

Lucie Bareková

Josef Bídmon

Václav Blažek

Jiří Bolehovský

Aleš Boňatovský

Pavel Černo hous

Markéta Fila

Jaroslav Folprecht

Miroslava Hauptová

Karolína Honlová

Ladislava Kratochvílová

Petra Křížová

Petra Opočenská

Veronika Rulíková

Jan Růžička

Pavel Říha

Jan Soural

Hana Stará

Jiřina Špelinová

Miroslav Vacek

Lada Žampachová

Krajská organizace Senioři ČR

Spolek Vietnamců v Pardubickém kraji

2020

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

Václav Šmerda, kuchař a pedagog

Jarmila Stibicová, občanská aktivistka

Ivo Křen (in memoriam), grafik a kurátor

expozice skla Východočeského muzea

Karel Malich (in memoriam), sochař, malíř
a grafik

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Jiří Netušil a Vojtěch Souček, zachránci

Ondřej Slaný, zachránce

2021

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

Adam Peška, vítěz *paralympiády v boccie*

Petr Kalenda, *děkan FCHT*

Univerzity Pardubice

Miloslav Stříteský, *operní pěvec, pedagog,*

*zakladatel, spoluzakladatel a ředitel
hudebních institucí v Pardubicích*

Marta Kovářová, *klinická psycholožka
a psychoterapeutka*

Martin Ráboň (in memoriam), *bunkrolog,
ředitel Společnosti přátel československého
opevnění*

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Michal Dvořák, *lodní kapitán*

**MEDAILE HEJTMANA
PARDUBICKÉHO KRAJE**

2022

Vladimír Popelka, *dirigent, hudební skladatel*

Olga Slachová, *předsedkyně Svazu
diabetiků ČR*

2022

**CENA ZA ZÁSLUHY
O PARDUBICKÝ KRAJ**

Ivo Cír, *dlouholetý značkář Klubu českých
turistů*

Tomáš Židek, *hudebník a pedagog*

Alena Mergl Kučerová, *badatelka a špičková
odkazu Karla Kněže a odboje na Pardubicku*

Lukáš Blažek, *zakladatel keltského skanzenu*

Pavel Tacl, *ředitel a majitel Muzea řemesel
Letohrad*

**CENA MICHALA RABASE
ZA ZÁCHRANU**

Petr Jirout, *zachránce*

Nicole Netušilová, *zachránkyně*

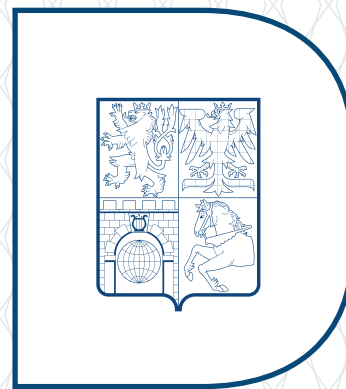
Lukáš Bohuněk a Radim Dostál, *zachránce*

**MEDAILE HEJTMANA
PARDUBICKÉHO KRAJE**

2023

Jiří Preclík, *ředitel OS Českého červeného kří-
že Ústí nad Orlicí*

Ludmila a Vlastimil Mičjanovi, *taneční mistři*

Ocenění Pardubického kraje

Pardubický kraj od roku 2014 oceňuje významné osobnosti nebo právnické osoby spjaté s regionem prostřednictvím dvou cen a jedné medaile. Nositele cen nominuje veřejnost, udělení schvaluje Zastupitelstvo Pardubického kraje. Ocenění je poděkováním za příspěví k rozvoji kraje, rozšiřování jeho dobrého jména nebo za výjimečný skutek.

Cena za zásluhu o Pardubický kraj

je určena osobnostem, kolektivům nebo organizacím za mimořádnou činnost pro rozvoj kraje a za zásluhu o kraj. Ocenění získávají uměleckou skleněnou plastikou, odznak se stužkou a pamětní diplom.

Medaile hejtmána Pardubického kraje

je udělována hejtmánem Pardubického kraje vybraným osobnostem za jejich zásluhu v oblasti propagace kraje nebo významným hostům při jejich návštěvě našeho regionu. Ocenění získávají medaili se stužkou a pamětní diplom.

Cena Michala Rabase za záchranu

je určena osobnostem, kolektivům nebo organizacím za mimořádné nebo dlouhodobé zásluhy v oblasti záchrany života, zdraví nebo jiných významných hodnot. Ocenění získávají uměleckou skleněnou plastikou, odznak se stužkou a pamětní diplom.

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

Eva Piknová, Jan Pikna a Vojtěch Strítěský *dlouholeté vedení festivalu Smetanova Litomyšl*

Až letos osmého června zazní první tóny 66. ročníku Smetanovy Litomyšle, poprvé po více než čtvrtstoletí u toho nebude v roli ředitele festivalu Jan Pikna. Součástí světoznámého setkání milovníků krásné hudby ale zůstává stejně jako jeho žena Eva, která tu působila v roli ředitelky komunikace. Oba se tu i nadále budou nejen pracovním setkáváním s dlouholetým uměleckým ředitelem Smetanovy Litomyšle Vojtěchem Strítěským. Všichni tři totiž neodmyslitelně patří k lidem, pro něž se festival stal součástí života. A oni mu to náležitě oplatili. Pozvedli jeho už tak vysokou úroveň, rozšířili ho a pomohli mu získat renomé i mimo okruh posluchačů klasické hudby.

„Moje první setkání s festivalem je už hodně dávno, bylo to v době dětství, kdy jsme chodili na procházky do zámecké zahrady, kde byly trosky amfiteátru. Rodiče mi tehdy říkali, že se tu pořádá festival a mně přišlo škoda, že už se nekoná,“ vzpomíná emeritní ředitel, dnes provozně technický ředitel Smetanovy Litomyšle Jan Pikna. *„Když se festival obnovil, tak jsme na něj chodili s manželkou, která tenkrát ještě nebyla mojí manželkou. Na Libuši jsme tu byli den před naší svatbou. Potom mě festival zajímal po revoluci, kdy mě začalo lákat se na jeho pořádání podílet. To se povedlo, od roku 1993 jsem se na festivalu podílel, od roku 1997 jsem pak byl jeho ředitelem.“* Opravdu těsné spojení Piknových s festivalem, který je každoročně cílem hudebních interpretů zvučných jmen,

potvrzuje vzápětí i Eva Piknová: *„Smetanova Litomyšl je můj život. Celý můj produktivní dospělý život rovná se Smetanova Litomyšl,“* říká a přibližuje, jak se s manželem k jejímu organizování dostali. *„Velmi aktivní a vizionářský starosta pan Brýdl po revoluci rozhodl, že z festivalu musíme udělat velkou evropskou záležitost, nikoliv víkendovou přehlídku dvou oper a jednoho koncertu. Soustředil kolem sebe mladé lidi, kteří se pohybovali v kultuře, a došlo k tomu, že já zpěvačka a můj muž kytarista jsme se stali organizátory tohoto kolosu.“*

Čemu festival Smetanova Litomyšl vděčí za to, čím je dnes? Jakým kouzlem se desetitisícové město na východě Čech promění na centrum hudebního dění? Předchozí odpovědi to naznačují – ti, kteří za jeho konáním stojí, mu dávají nejenom své schopnosti. Dávají mu i svoje srdce. *„Pro mne je Smetanova Litomyšl po více než čtyřiceti letech úplně vším v mém životě, a nemyslím to nijak patecticky. To je prostá pravda. Festival je údel, je to poslání, je to nádherná práce,“* vyznává se umělecký šéf Vojtěch Strítěský a dodává, že festivalem žije sedm dní v týdnu a dvanáct měsíců v roce.

Letošní 66. ročník Smetanovy Litomyšle se koná s ještě větším leskem než obvykle. Dodávají mu ho slavy 200. výročí narození génia české hudby, jehož jméno nese. Vytříbený program bude dárkem nejenom jeho návštěvníkům, radostí se bude odvděčovat i svým tvůrcům.

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

Ida Kellarová

hudebnice, zpěvačka

Jak sama říká, hudbu jí daroval její romský otec Kolo-man Bitto. Rodačka z Bruntálu vystudovala lidovou školu umění v Opavě a Janáčkovu konzervatoř v Brně, kde až do osmdesátých let působila v populárním Divadle na provázku. Odtud její kroky vedly do Walesu, kam se přestěhovala za svým manželem. „*Tatínka, který mi předal lásku k hudbě a takové to romství, jsem nesmírně milovala. A když jsem žila ve Walesu, dorazila zpráva, že mi umřel,*“ vypráví dnes po celém světě známá hudebnice. „*To pro mě byla největší životní rána. Zůstala jsem tam s obrovskou ztrátou, žalem a bolestí, protože jsem měla pocit, že jsem mu neřekla všechno, co jsem potřebovala. Z toho jsem vlastně začala zpívat. Našla jsem obrovskou sílu a vykročila jsem na tu romskou cestu, na kterou mě vedl.*“ S klavírem objela mnoho zemí, hudbou se léta loučila se svým tátou. Přitom nejen rozdávala radost svým posluchačům, ti se na ni obraceli s prosbou, aby je učila zpívat. „*Nabízela jsem pěvecké workshopy, to dělám dodnes po celém světě. Dodnes to má obrovský význam, protože to poselství není jen o zpěvu, spíš o tom být pravdivý, dostat se do hloubky ke své duši, ke své mu já. To se na školách neučí,*“ vysvětluje Ida Kellarová.

Skutečnost, že její snaha padá na úrodnou půdu, potvrzuje Helena Bucháčová, která se blíž k hudebnici dostala díky workshopu, jehož se účastnila její školou povinná dcera. Paní Bucháčová se pak sama rozhodla jeden absolvovat. „*Tam jsem zjistila, že lidé při něm jdou do hloubky svých*

emocí, přiznají se k tomu, co cítí. Pak mi z toho celého bylo mnohem líp a měla jsem z toho krásný zážitek,“ popisuje svoji zkušenost. Nejen její obdiv však směřuje k další důležité kapitole života ldy Kellarové, k její třicetileté práci s romskými dětmi. Ta vyústila v roce 2011 v založení pěveckého sboru Čhavorenge, který dokonce spolupracuje s Českou filharmonií. „*Paní Ida sama říká, že když jde s dětmi vystupovat, tak mění svět k lepšímu. Ukazuje, že v těch dětech je mnoho talentu a když se jim dá naděje, směr, motivace, tak z nich rostou báječní lidé,*“ říká Helena Bucháčová.

K romským dětem si Ida Kellarová nacházela cestu postupně. Po návratu z Walesu vnímala problémy kolem Romů, a protože se o všem chce přesvědčit na vlastní oči, objížděla romské osady. „*Nebylo to lehké, stále jsem se setkávala s podezřením, a to mě pomaličku přivedlo k dětem. Tam jsem našla obrovský význam a také touhu dát jim to, co jsem na svoji cestě našla,*“ popisuje hudebnice, která přes hudbu děti motivuje, aby vystudovaly, postavily se na vlastní nohy, zakládaly funkční rodiny a měly lepší život, než jejich rodiče. „*Důležité je pro mě přitom také hojit naši společnost tím, že vytvářím prostor pro setkání romských a neromských dětí, protože segregace je u nás velká. A došla jsem k tomu, že jestli je něco špatně, je to s dospělými, s těmi dětmi určitě ne. Ty se během chvilky otevrou, sprátelí a nechtějí domů. To je důkaz, že by ty dva světy mohly fungovat.*“

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

Mgr. Hana Maturová spoluzakladatelka sociálních institucí

„Nemám pocit, že bych to vyhledávala, navedl mě běh života, stalo se to,“ odpovídá prostě Hana Maturová na otázku, co ji přivedlo k jejím rozsáhlým aktivitám v rámci pomoci znevýhodněným dětem a mládeži. Profesi učitelka stála u zrodu speciální školy Svitání, která v Pardubicích slouží dětem s kombinovaným postižením, byla také u založení chráněné dílny a stacionáře Berenika ve Vysokém Mýtě, kde je poskytována mentálně postiženým následná péče. Organizuje rekreační pobyty pro mentálně postižené a zapojuje se do celé řady dalších projektů.

„Je úžasná a nezdolná,“ tvrdí Miroslav Hron, který se v dětském věku účastnil táborů, které paní Hana jako vedoucí astronomického kroužku pořádala. „Rozsah aktivit, kterým se věnuje, je opravdu velký. A vždy měla velký dar srdečnosti, mezi dětmi byla vždycky oblíbená. Pak se začala navíc věnovat těm dětem, které to neměly zrovna jednoduše.“ Podle Hrona je špičkovou pozitivní energii, ji samotnou jako nositelku mnoha vizi nabíjí jejich posouvání kupředu a organizování nejrůznějších aktivit.

Za směr, kterým vedla její cesta, může u paní Maturové v mnoha ohledech osud. „K našim třem dětem přibyla do rodiny celkem zákeřná nemoc, která se jmenuje fenylketonurie. Starší syn, který byl pozdě diagnostikovaný, získal těžké mentální postižení. A to byl asi začátek té cesty, pro-

tože v té době, kdy začal být školou povinný, tady neexistovalo žádné zařízení, kde bychom ho mohli umístit,“ vzpomíná na situaci před více než třiceti lety. V ní nebyla jen ona s manželem, rodičů s podobnými starostmi bylo víc. „Takhle začalo Svitání. Bylo to pět rodičů, kteří se spojili a založili zařízení, kam začalo chodit jedenáct žáků. Takové byly začátky toho současného kolosu.“ Zrod i první roky Svitání byly složité, komplikované se třeba řešil i rozvoz žáků do školy. Dnes je Hana Maturová hrdá na to, na jakou úroveň se během doby tato instituce dostala.

Synovi přibývala léta a otázka „co dál“ dala vzniknout stacionáři Berenika ve Vysokém Mýtě. A znovu u toho byla paní Maturová. „V návaznosti na Svitání jsme tady založili zařízení pro dospělé. Funguje dodnes, funguje bezvadně, jsou tam bezvadní lidé, kteří to perfektně vedou. Ke stacionáři a chráněným dílnám přibýlo i chráněné bydlení a kavárna, kde obsluhují handicapovaní,“ pochvaluje si žena, která pomoc potřebným považuje za motor, který ji pohání.

Svitáním a Berenikou příběh ale neskončil. Paní Maturová je dnes ve správní radě dětského domova Markéta v Radhošti, angažuje se také v rámci potravinových sbírek. „Pomáhat ostatním, to má smysl,“ říká rozhodným tónem. „Nedělám to proto, aby se mi to vrátilo. Jsem věřící a tohle u mě jde po jiných cestách. Ale nakonec se mi to vrátí. Ten pocit, že někomu pomůžete, je za hodně.“

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

Miloš Dempír, DiS.

dlouholetý kastelán hradu Svojanov

Splněný dětský sen. Tím je pro Miloše Dempíra hrad Svojanov stojící poblíž zemské hranice s Moravou. Čtyřicetiletý vystudovaný kastelán spojil s osm set let starým hradem posledních sedmáct let svého života. „Pocházím z Brna a jezdily jsme sem už jako děti. Svojanov pro mě byl takový pravý hrad, který má všechno, co má mít. Má věž, palác, zříceniny, zahradu, hradby, je to prostě takový symbol pravého hradu,“ popisuje muž, pod jehož vedením prošel oblíbený turistický cíl tyčící se nad řekou Křetinkou rozsáhlou rekonstrukcí a ožil mnoha pořádanými akcemi.

„Miloš Dempír je zcela výjimečný člověk,“ tvrdí bývalý hejtman Radko Martínek, který s návrhem na ocenění dlouholetého kastelána přišel. „To, co se mu na hradě Svojanov podařilo, je svým způsobem neopakovatelné, je to záležitost zcela výjimečná a Svojanov je dnes jedno z největších turistických lákadel Pardubického kraje.“

Někdejší královský hrad Svojanov, který je ve vlastnictví města Polička, byl pro mladého kastelána v roce 2007 obrovskou výzvou. Jediný tuzemský hrad, v jehož architektuře se prolíná gotika s empírem, byl sice výletníky poměrně oblíbený, jeho stav ale rozhodně nebyl dobrý. „Začátky byly náročné, dá se říci, že jsme začínali od nuly a s městem Polička jsme vymýšleli, k jakým účelům prostory využívat a jakým směrem rekonstrukci připravovat,“ vzpomíná kastelán. „Cítil jsem obrovský závazek splnit to, co jsem všechno slíbil, že bych chtěl, aby se tady na hradě

vybudovalo. Musím říct, že dnes ten pocit, že se to opravdu podařilo, mám.“ Rekonstrukce celého areálu, včetně vybudování vnitřních expozic a v neposlední řadě mnoho akcí, které hrad oživily, se odrazily v návštěvnosti. Sedmadvacet tisíc lidí, pro které byl ročně Svojanov výletním cílem, se povedlo více než zdvojnásobit, dnes sem každý rok zavítá přes šedesát tisíc hostů. Úctyhodným statistickým číslem dodává lesku fakt, že návštěvníci se na Svojanov rádi vrací. „Je mnoho lidí, kteří mi říkají, že se sem vrací po určité době a že to tady takhle vůbec nepamatují. Když jim pak skončí prohlídka, tak se zastaví a říkají, jak to tu máme nádherné. Sami pak přesvědčují své známé, že jet na Svojanov je zážitek,“ potvrzuje pokladní hradu Lenka Blahová.

Sám Miloš Dempír je hrdý především na interiérovou instalaci, která za jeho působení vznikla v původně prázdných prostorách. „V paláci se pořádaly jen výstavy moderního umění, dnes je kompletně vybavený jako historická expozice a ukazuje, jak se tady žilo. Potom hradní sklepení a dům zbrojnošů, to jsou zase prostory, které nikdy před tím nebyly přístupné, ty se také kompletně zařizovaly vnitřními expozicemi,“ popisuje kastelán, který mimo jiné umožnil návštěvníkům na tajemném hradu opířeném mnoha pověstmi strávit noc. Hrad oživil také navázáním na tradici kulturních akcí, které posunul směrem k historii, takže tady je možné potkat šermíře, dobové hudebníky nebo zavítat na středověký jarmark či ochutnat dobroty z historické hradní kuchyně.

Cena za zásluhy o Pardubický kraj

Ing. Jaroslav Folprecht

emeritní ředitel Krajského úřadu Pardubického kraje

Ideální majordomus je takový, který prakticky není vidět, nijak nevyčnívá a přitom chodí jim spravované domácnosti běží hladce a efektivně. Vše funguje jak má, problémy, které čas od času přijdou, řeší rychle, zároveň s klidem a rozvahou. Tím, čím je přesně takový majordomus pro anglické šlechtické sídlo, byl až donedávna Jaroslav Folprecht coby ředitel pro Krajský úřad Pardubického kraje.

U zrodu této instituce, která před téměř čtvrt stoletím vznikala v podstatě na zelené louce, byl od samotného počátku. A rozhodně to nebylo jednoduché. „To období bylo krásné, vedle toho, že bylo složité, a vždycky na tu dobu budu rád vzpomínat,“ vrací se dnes myšlenkami k těmto momentům Jaroslav Folprecht. „Mojí výhodou bylo to, že jsem měl dobrou přípravu, protože jsem si před tím vyzkoušel všechny formy veřejné správy, které v České republice byly.“ V porevoluční době opustil stavařinu a začal pracovat na Okresním úřadu Pardubice. Po angažmá ve státní správě získal další úřednické zkušenosti, tentokrát v samosprávné oblasti, na pardubickém magistrátu. O další kus dopředu ho pak profesně posunulo působení na Ministerstvu pro místní rozvoj. „To všechno mi usnadnilo situaci a pomohlo mi to rychle nastartovat rozjezd krajského úřadu,“ vysvětluje.

Ovšem Jaroslavu Folprechtovi se nejen podařilo nově vznikající instituci postavit na nohy, pod jeho vedením se rozvíjela a zvládala se postarat o agendy, které jí přibývaly. O jeho mimořádných schopnostech svědčí, jak zdůrazňu-

je současný hejtman Pardubického kraje Martin Netolický, to, že ve funkci ředitele Folprecht zůstal pod všemi samosprávami, které se dosud ve vedení kraje vystřídal. „Neměníme ředitele krajského úřadu v době, kdy se mění hejtman, a to si myslím, že je to klíčové. Je tady jasná kontinuita, a také stabilita dovnitř. A stabilita dovnitř znamená i stabilitu navenek,“ říká hejtman Netolický, z jehož odpovědi je patrné, jak si emeritního ředitele úřadu nesmírně váží. „Jaroslav Folprecht je prakticky otec krajského úřadu, člověk, který ho zakládal spolu s první samosprávou a stál v jeho čele do roku 2023. Podílel se na vytváření krajského úřadu, na tvorbě jeho funkčního modelu a organizační struktury. Patří mezi nejlepší úředníky v České republice, mezi skutečně profesionály, kterých v oblasti veřejné správy nemáme mnoho.“

Krajský úřad je jednou z institucí, kde vedle sebe funguje samospráva a úřednický aparát. Navzájem by přitom měly spolupracovat. „Když přestanou, nikdy to nevede k efektivitě a úřad se pak zabývá spíš vnitřními problémy, než tím, co se od něj očekává, tedy rozvojem veřejných služeb, které má na starosti. A právě Jaroslav Folprecht byl vždy člověk, který přemýšlel o řešeních a nebal se jakéhokoliv úkolu,“ dodává hejtman, který přiznává, že společně s jeho předchůdcem Radko Martínkem patří Jaroslav Folprecht mezi osobnosti, které ho osobně nejvíce formovaly a měly na něj největší vliv. „A to nejen profesní, ale i lidský.“

Medaile hejtmana Pardubického kraje

Václav Blabolil

disident, účastník III. odboje

„Když nás brácha probudil, tak jsem si myslel, že se opravuje silnice, ale to pod našimi okny duněly tanky. Tehdy, s okupací, u mě nastoupil odpor k režimu,“ vysvětluje svůj postoj k totalitnímu režimu v tehdejších Československu Václav Blabolil. Vojsky země Varšavské smlouvy v ulicích Trutnova to u něj v srpnu 1968 začalo, další projevy komunistické moci v nesvobodné zemi jeho vzdor jen podpořily. Postupem doby se i díky hudbě stal příslušníkem undergroundové scény ve východních Čechách, dostal se mezi příslušníky tehdejšího disentu, včetně pozdějšího prezidenta Václava Havla a jeho ženy Olgy, a stal se signatářem Charty 77. Po pádu komunistického režimu se podílel na založení Občanského fóra v Chrudimi.

„Byli jsme mladý, chtěli jsme hrát muziku, oni nám to zakazovali, tak jsme se přiklonili k tomu undergroundu, nechali jsme si narůst vlasy, což byl jednoznačný projev nesouhlasu,“ popisuje Václav Blabolil, který se svými postoji dostal do střetu nejen s režimem, ale i sými blízkými. Jeho otec, člen strany, byl vedoucím v podniku, kde pracoval také mladý Václav. „Musel jsem všem kolem prokázat, že nejsem gauner. Že dlouhé vlasy neznamenají být gauner. Ale dnes a denně jsem narážel.“ Kvůli názorům, které odrážela i jeho vizáž, měl spoustu problémů. Vzpomíná třeba na pronásledování státní bezpečností při pořádání koncertů, jichž se účastnila mimo jiných Olga Havlová nebo Magor Jirous. V Trutnově, odkud pravidelně vyrážel na ne-

daleký Hrádeček, na něj bylo hodně vidět. „V okresním městě, které čítalo přes dvacet tisíc lidí, jsem byl jediný char-tista, který to myslel vážně. Pak tam byl ještě jeden, ale to byl agent StB,“ říká Václav Blabolil, který se v první polovině osmdesátých let přesunul na Chrudimsko, kde se stal jedním z hybatelů nezávislého dění. I tady jeho život rámovaly časté výslechy na StB a další perzekuce.

„Václav je pro mě zajímavý jako hudebník, který hraje undergroundovou hudbu, nesmírně blízky mi je ale svým bojem s totalitním režimem,“ vysvětluje nominaci Václava Blabolila na ocenění Andrej Ramašauski, který se v rodném Bělorusku dostal do konfliktu s autoritativním režimem Alexandra Lukašenka. „Byla tady dost tvrdá komunistická vláda a těch málo lidí, kteří se tomu bránili, si zaslouží ocenění. Nebudeme přehánět, ale jejich činy se dají označit za hrdinské.“ Podle Ramašauskiho nešlo v případě Václava Blabolila jen o postoj, ale o politickou činnost. „Ten systém měl slabší místa a Václav byl mezi těmi, kteří je dokázali najít a oslabit ho,“ dodává.

V době totalitního Československa stál Václav Blabolil, a to za cenu svého pronásledování, mimo většinu umlčenou zdánlivými sociálními jistotami. Úplně spokojený není ani současnou realitou. „Sociální jistoty udělaly z lázy, jak nazývám tuhle skupinu lidí, voliče, kteří rozhodují a na které se dnes obracejí politici, kteří s tím kalkulují. A to mi docela vadí,“ říká s povzdechem.

Medaile hejtmana Pardubického kraje

Ing. Zdeněk Němeček *volejbalový trenér mládeže*

Jestli se něco jako pověstná červená nit táhne celým životem Zdeňka Němečka z Pardubic, je to jednoznačně volejbal. Od dětského pinkání na břehu Pohránovského rybníka, kde tehdy ještě bylo dřevěné molo a šatny a kam ho přivedli rodiče, přes aktivní hráčskou kariéru, až po dlouhé desítky let předávání zkušeností mladým volejbalistkám.

„Hrál jsem za Dynamo, kde jsem prošel dorosteneckou kategorií do kategorie mužů. Následně jsem odešel do Prahy na vysokou školu, nějaký čas jsem hrál za béčko Rudé hvězdy a vrátil jsem se zpátky. Tady jsem už začal kombinovat hráčskou kariéru s trenérskou, protože tehdy platilo nařízení, že kdo chce hrát soutěže, ten se musí starat o mládež,“ popisuje svoji cestu k trenérskému bloku a pišťalce Zdeněk Němeček. Nejprve vedl malé chlapce, ovšem jakmile dcera Kateřina dorostla do příslušného věku, přešel k trénování dívek. Přestože dnes říká, že trénování „na něj spadlo, protože to nikdo jiný nechtěl dělat“, role trenéra se zhostil nadmíru dobře. Děvčata k němu přicházela v deseti letech a následujících dekádou trávila pod jeho vedením. „S každou tou skupinou jsem se probojoval do ligových a extraligových soutěží a holky většinou odcházely někam výš,“ přibližuje trenér, který během několika generací sportovkyň vychoval řadu reprezentantek. Nešlo to samozřejmě bez obrovské dávky nadšení, kterou sportu pod výsokou sítí věnoval. A pochopitelně bez neméně velké ča-

sově investice. „Zabralo to opravdu hodně času. Byl jsem zaměstnaný, pak jsem podnikal, přitom volejbal si postupně vzal pět až šest dní v týdnu, protože v sobotu a neděli se hrálo, přes týden se trénovalo,“ popisuje Zdeněk Němeček.

„Ocenění si pan trenér Němeček za ty čtyři desítky let a čtyři generace volejbalistek rozhodně zaslouží. Za tu dřinu, nervy, které s námi měl a za to obrovské množství času, který tomu věnoval,“ říká bývalá volejbalistka Iveta Peciválová Špeldová. „Teď, když si jako máma uvědomím, že bych neměla doma tři dny v týdnu muže, protože trénuje a nebyl by tam ani o víkend, kdy jsou turnaje, dochází mi, kolik času tomu dal.“ Zdeňku Němečkovi v tomto směru bezesporu pomáhala skutečnost, že volejbalem žije doslova celá rodina. Ať to byli jeho rodiče, manželka, která je dokonce seniorskou mistryní republiky, dcera, která se po kariéře volejbalistky stala také trenérkou, syn a dnes i vnuk, jemuž učarovala plážová verze tohoto sportovního odvětví. „Je to hra, která se dá hrát do vysokého věku, mohou spolu hrát muži i ženy nebo muži a ženy samostatně, soupeři jsou oddělení sítí, takže nebývá zvykem, že by si nějak ublížili. Na plácku za domem si volejbal může zahrát prakticky každý, na vrcholové úrovni je ale, jak jsem vždycky říkal, sportem pro chytré. Je náročný na orientaci v čase a rychlost, když na vás jde míč, nemůžete zastavit, udělat kličku a pak pokračovat dál, musíte vědět, kam nahrát a jakým stylem,“ vyznává se z celoživotní lásky k volejbalu Zdeněk Němeček.

Cena Michala Rabase za záchranu

Pavel Borek

dárce krevní plazmy

Pokud na ulici náhodou potkáte Pavla Borka, asi vás nenapadne, kolik lidí tenhle mladě působící padesátník zachránil. Ani on sám to, stejně jako ostatní dárci krve a krevní plazmy, neví. Dokáže jen odhadnout, o jak velké množství životně důležité tekutiny se podělil. Za sebou má padesát odběrů krve, tedy přibližně dvacet litrů, k tomu účtyhodných tři sta padesát odběrů plazmy, což činí po tři čtvrtě litru na jeden odběr neuvěřitelných více než dvě stě šedesát litrů. „Čtyři stovky odběrů, to je naprosto neskutečné číslo. Pokud si uvědomíte, že se na odběr může chodit po čtrnácti dnech, tak to vychází na skoro sedmnáct let nepřetržitého darování,“ říká student Marek Hortlík, pro kterého je příklad Pavla Borka inspirací v jeho vlastních návštěvách transfúzního oddělení.

Příběh oceněného dárce Pavla Borka z Ústí nad Orlicí ale začal už před třiceti lety. A začal velmi prostě. Otázkou kamarádky, která pracovala na transfúzním oddělení, jestli by Pavel nechtěl přijít dárcovství vyzkoušet. „Řekl jsem, že to zkusím. A tím to vlastně začalo,“ usmívá se Pavel Borek, který byl prý na poprvé trochu nespůj při pohledu na poněkud mohutnější jehlu. Na samotném počátku bylo motivací volno, které za odběr bylo, velmi záhy ale převážila skutečnost, že darováním cenné tekutiny pomáhá svému okolí. Na odív ale svoje konání nijak nedává. „Ví to moje nejbližší rodina, nikde se s tím nechlubím, to není potřeba.“

Po odběrech krve se z Pavla Borka stal dárce plazmy. Zatímco plná krev má využití jako náhrada při její ztrátě během úrazů nebo v průběhu operací, krevní plazmu zdravotnictví využívá pro výrobu životně důležitých léků pro nemocné. „Tehdy chyběli dárci plazmy, proto se mě děvčata na oddělení zeptala, jestli bych na ni nechtěl přejít. Je to vlastně stejné darování tekutiny, jen o trošku delší a odebírá se větší množství,“ popisuje dárce, kterého podle jeho slov nikdy nenapadlo, že by si za odběry nechal platit. „Většina lidí, které znám, to dělá pro pocit, že mohou někomu pomoci, než aby to dělali za peníze.“

Přestože se Pavel Borek, pro kterého je už darování krevní plazmy součástí života, svým konáním nechlubí, je velkou inspirací. A to nejenom třeba pro svého syna. „Kdykoliv se my dárci sejdeme, tak samozřejmě padají čísla, kolik kdo má odběrů. Snažíme se jeden druhého předhonorovat, soutěžíme v tom,“ přiznává navrhovatel ocenění Marek Hortlík. „K Pavlovi máme obrovský respekt, protože čtyři sta odběrů, to je pro nás něco představitelného. Pro nás je to opravdu velmi inspirativní člověk. Neznám nikoho, kdo by měl tolik odběrů, ani nikoho, kdo by se k tomu číslu blížil.“ Pavel Borek přitom dárcovství ještě rozhodně na hřebíček pověsit nechce. „Může se chodit do pětadesátilet. Můj cíl, kterého bych chtěl dosáhnout, je tak těch pět set odběrů. To je ale ještě hodně daleko,“ uzavírá se smíchem.

Cena Michala Rabase za záchranu

Vladimír Faltus zachránce

Na pátek 6. října 2023 asi Vladimír Faltus z Pardubic nikdy nezapomene. Ten den se vydal se svou ženou Marcelou a malou dcerkou o něco dřív na chalupu do Studnice v malebné krajině jižně od Hlinska. Sluníčko a téměř ještě letní teploty slibovaly ideální podmínky pro práci, kterou potřeboval před nadcházejícím víkendem udělat na zahradě. Během několika vteřin šly ale veškeré jeho plány stranou.

„Nejprve jsme slyšeli křik, pak jsem uviděl paní Mlýnkovou. A podle výrazu v její tváři bylo jasné, že se stalo něco špatného,“ popisuje chvíle, kdy se naplno roztočilo kolo osudu, Vladimír Faltus. Okamžitě se rozeběhl k Mlýnkům, kteří se z Pardubic jezdí rekreovat do sousední chalupy. Svého souseda Jiřího našel ležícího na zemi, fialová barva jeho obličeje nevěstila nic dobrého. *„Bylo mi jasné, že není jenom mdloba nebo něco takového. Otočil jsem ho do stabilizované polohy a zkontroloval jsem mu jazyk. Manželka zavolala záchranku, jejíž dispečerka nám říkala, co máme dělat,“* vypráví pan Faltus, který se ihned pustil do masáže srdce.

„Byla to rychlovka, opravdu,“ přidává svoje zážitky z oněch okamžiků Marcela Faltusová. *„Dispečerka nám hlavně říkala, že musíme pořád masírovat, nesmíme přestat, jinak to bude špatné. A až nebude manžel moct, že se máme vystřídat. Ale manžel nechtěl, opravdu jel jako motor.“* Motor, to je opravdu asi to klíčové slovo.

Vladimír Faltus totiž dokázal sám bez jakékoliv další pomoci provádět srdeční masáže dlouhých téměř deset minut. *„Všichni, včetně záchranářů, to hodnotili jako téměř nadlidský výkon. Vydržet takovou dobu v potřebném tempu rozhodně není nic jednoduchého,“* říká starosta Studnice Ondřej Dopita. *„Díky tomu, že to dokázal, tak nejen pana Mlýnka zachránil, ale pokud vím, tak ten je dnes zdravý bez nějakých větších omezení.“*

Během nekonečných minut, kdy se rozhodovalo o životě a smrti, se Vladimír Faltus choval jako profesionální záchranář. Stačilo k tomu, alespoň z jeho pohledu, velice málo. V předchozím zaměstnání absolvoval zdravotnické školení a zapamatoval si, co dělat. Současná tvrdá manuální práce mu zase dala výbornou fyzickou, která zvládla desetiminutovou masáž srdce. *„Fyzicky jsem to dával, s tím pumpováním jsem neměl problém. Horší to bylo po psychické stránce. Tam mi ale velmi pomáhalo, když mi manželka říkala, kde už jsou záchranáři, jak se blíží. Masírovat bych mohl klidně ještě dalších deset minut,“* dodává zachránce.

„Brali jsme to tak, že musíme pomoci. Manžel to nechce slyšet, říká, že to tak není, ale opravdu zachránil život. Kdyby tam nebyl, tak by pan Mlýnek nepřežil. Jsem na něj hrdá,“ uzavírá Marcela Faltusová.

Cena Michala Rabase za záchranu

MUDr. Jaroslav Kučírek, *in memoriam*
lékař

Domovem anesteziologicko-resuscitačního oddělení Orlickoústecké nemocnice je dnes moderní budova urgentního příjmu. Nynějšímu oddělení s nejvyšším stupněm zdravotnické intenzivní péče, které disponuje dvanácti lůžky, položil na začátku sedmdesátých let základy tehdy šestatřicetiletý lékař Jaroslav Kučírek. Stal se tak zakladatelem vůbec prvního oddělení tohoto typu v celých východních Čechách. Lékař původem z Brna, který vystudoval Vojenskou lékařskou akademii v Hradci Králové, byl dvacet let jeho primářem.

Lékařem chtěl být už od dětství. Po studiu nastoupil do vojenské nemocnice v Josefově, následně pracoval ve Vysokém Mýtě, v roce 1964 se dostal do nemocnice v Ústí nad Orlicí, kde se věnoval právě anestezii. O čtyři roky později byl jmenován primářem ARO, o další čtyři roky později tady vybudoval profesionální lůžkové anesteziologicko-resuscitační oddělení. „Neustále se snažil něco nového zavést, něco nového posunout, aby mohl se smrtí bojovat o lidské životy,“ vzpomíná na svého otce nejmladší z trojice potomků Jakub Kučírek.

Otevření nového oddělení uspěla v roce 1972 tragédie, při které se na železničním přejezdu v Letohradě srazil polský rychlík s autobusem plným lidí. „Najednou se v nemocnici objevili ranění, které už nebylo kam dávat. Tak jsme se domluvili s primářem Helmutem z chirurgie, že se rozdělíme o zdravotní sestry a předčasně otevřeme

lůžkové ARO. Přivezli tehdy sedm lidí, kteří se točili na pěti lůžkách a pooperačním pokoji,“ vzpomínal na tu dobu Jaroslav Kučírek pro Paměť národa. Jeho spolupracovník a jeden z jeho nástupců v křesle primáře Miroslav Kareš to označuje za velkou odvalu. „Byla to odvala v tom, že to bylo první oddělení ve Východočeském kraji. Na malou nemocnici to byl jistě počín a krok velmi odvážný,“ zdůrazňuje Miroslav Kareš a dodává, že tehdy mělo oddělení tři lůžka, jedno lůžko příjmové, jednu místnost pro sestřičky a jednu pro lékaře.

Založením lůžkového ARO ale snaha primáře Kučírka o rozvoj rozhodně neskončila. „Měl to v sobě. Jednak dotahoval věci do konce, ale také se nespokojil s tím, být na jednom místě. Když něco dokončil, potřeboval se posunout dál. Neustále věci posouval dopředu, to měl v sobě,“ říká jeho syn Jakub. A jeho slova potvrzuje i Miroslav Kareš: „Byl hodně akční. Velmi ho zajímaly přístroje, které tehdy byly velice primitivní. A on měl takové šedivé krabičky, ve kterých měl všelijaké náhradní díly, takže ty přístroje uměl i sám opravit. Poměrně progresivní byl pak v době nástupu počítačů, které aplikoval v medicíně. Podporoval vždycky nové věci, zcela zjevně to byl velký motor.“

Po roce 1989 se doktor Kučírek stal ředitelem nemocnice v Ústí nad Orlicí, posléze pracoval jako revizní lékař pojišťovny. Jeho životní pouť se uzavřela letos krátce po osmdesátých osmých narozeninách.

ISBN 978-951-45-9694-0